

HUKUK FAKÜLTELERİNİN GİRİŞ PUANLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

A Comparative Analysis on the Admission Points of Law Faculties

*Kemal Gözler**

Özet : Makalede, 1999 ve 2000 ÖSS-Y sonuçlarına göre, hukuk, siyasal bilgiler, ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin giriş puanlarının karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmaktadır. 1999 yılına kadar hukuk fakültelerinin giriş puanları, iktisat, işletme bölümlerinin giriş puanlarından genellikle yüksek iken, 1999 ve 2000 yılında bunun tam tersi bir sonuç alınmıştır. Artık, iktisat, işletme bölümlerine girmek, hukuk fakültelerine girmekten daha zordur. Makalede bu değişikliğin nedenleri araştırılmaktadır.

Abstract : *A Comparative Analysis on the Admission Points of Law Faculties.- In this article, admission points of law, political sciences, economics and administrative sciences faculties' are being comparatively examined, according to 1999 and 2000 ÖSS-Y results. Although the admission points of law faculties have been higher than the departments of economics and business, till 1999, the results are oppositely different in 1999 and 2000. From now on, it is more difficult to be admitted by the economics and business departments than to be admitted by the law faculties. This article examines the reasons of the difference.*

Bilindiği gibi 1999 ve 2000 yıllarında üniversitelere giriş sınavı tek basamak olarak yapıldı. Tek basamaklı "Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)"nin sonuçları önce açıklandı, sonra adaylardan tercihlerini yapmalarını istendi. Adaylar tercihlerini belirten formları teslim ettikten sonra, ÖSS puanlarına adayların "ağırlıklı orta öğretim başarı puanla-

* Yrd.Doç.Dr., Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, BURSA
(gozler@uludag.edu.tr)

rı (AOBP)” eklenerek “Öğrenci Seçme Sınavı-Yerleştirme (ÖSS-Y)” puanları bulundu ve bu puanlar üzerinden öğrenciler bir yüksek öğretim kurumuna yerleştirildi.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) yerleştirmeyi öğrencilerin puanlarına ve tercihlerine göre yapmaktadır. Bir yüksek öğretim programının kontenjanı doluncaya kadar, o programı tercih etmiş en yüksek puanlı adaydan başlayarak yerleştirme yapmaktadır. ÖSYM belli bir programa en düşük puanla yerleştirilen adayın puanını “taban puan” veya “minimum puan” adı altında açıklamaktadır. Keza belli bir programa en düşük puanla yerleştirilen adayın toplam adaylar arasındaki yüzdeler sırasını da “yüzdeler sıra” veya “yüzdeler dilim” adı altında yayınlamaktadır. Örneğin Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinin kontenjanı 1999 yılında 550 idi. Bu Fakülteyi 1999 ÖSS-Y’de tercih eden adaylar arasından eşit ağırlıklı (EA) puanı en yüksek olan 550’si bu Fakülteye yerleştirilir. Bu Fakülteye en son sırada yerleştirilmiş olan 550’nci adayın puanı “minimum puan (taban puan)”dır. Keza bu 550’nci adayın toplam adaylar arasındaki yüzdeler sırası da bu Fakültenin “yüzdeler sırasını”nı oluşturur. Örnek verdiğimiz Fakülteye en son yerleştirilen adayın minimum puanı 1999’da 185.194, 1999 ÖSS-Y’de yüzdeler sırası 8.5’tir.

ÖSYM’nin her yıl yayınladığı “minimum puanlar” ve “yüzdeler sıralar” sayesinde biz kazanılmalarında zorluk ve dolayısıyla öğrenci kalitesi açısından üniversiteleri, fakülteleri ve bölümleri birbirleriyle karşılaştırabiliyoruz. İyi üniversitelerin giriş puanları çok yüksektir. Keza bir üniversite içinde bazı fakülteye girmek, diğerlerine girmekten daha zordur. Keza bir fakülte içinde bazı bölümlere girmek, diğer bölümlere girmekten oldukça güçtür.

Biz burada hukuk fakültelerinin giriş puanları ve yüzdeler sıraları ile siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin giriş puanlarını ve yüzdeler sıralarını karşılaştırmalı olarak inceleyeceğiz. Bu fakültelerin hepsi 1999 ve 2000 yılları ÖSS-Y’de aynı puan türüyle (eşit ağırlıklı-EA) ile öğrenci almışlardır. O nedenle birbirleriyle tamıyla karşılaştırılabilir niteliktedir.

Son 15-20 yıl boyunca istikrar kazanmış minimum puanlar ve yüzdeler sıralara göre, hukuk fakültelerine girmenin, genellikle, siyasal bilgiler, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerine girmekten daha zor olduğu söyleyebiliriz. Bu kanımız 1999 yılına kadar istikrarlı bir şekilde gözlemlenmektedir. Oysa, aşağıda göreceğimiz gibi bu gözlem, 1999 ve 2000 yılları ÖSS-Y’lerinde kökten yıkılmıştır.

Biz bu konudaki değerlendirmelerimizi vermeden ve yorumlarımızı yapmadan önce, aşağıda iki tablo halinde belli başlı üniversitemizin hukuk ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerine giriş için gereken minimum puanlar ile yüzdeler vermemi uygun bulduk. Aşağıda yer alan **Tablo-A**'da belli başlı beş üniversitemizin hukuk fakülteleri, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin çalışma ekonomisi, ekonometri, iktisat, işletme, kamu yönetimi, maliye ve uluslararası ilişkiler bölümlerinin bir yandan 1997 yılı minimum puanları diğer yandan ise 1999 ve 2000 ÖSS-Y minimum puanları karşılıklı olarak gösterilmiştir. **Tablo-B**'de ise bu bölümlerin 1997, 1998 ve 1999 yılı yüzdeler sıraları karşılıklı olarak gösterilmiştir.

Biz burada Ankara, Dokuz Eylül, Gazi, İstanbul ve Marmara Üniversitelerini örnek olarak seçtik. Seçimimizde rol oynayan kriterler, devlet üniversitesi olmak, Türkçe eğitim yapmak, hem hukuk ve hem iktisadî-idarî bilimler veya siyasal bilgiler fakültesine sahip olmak, kuruluş tarihi bakımından eski olmak ve öğrenci sayısı bakımından büyük olmaktan ibarettir.

1999 yılına kadar hukuk, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler bölümleri, S (Sosyal Bilimler) puanı ile öğrenci almışlardır. Aynı türden puanla öğrenci alan bu bölümlerin birbiriyle karşılaştırmasının yapılabileceğinden şüphe yoktur. Ancak çalışma ekonomisi, ekonometri, iktisat, işletme ve maliye bölümleri ise, 1999 yılına kadar, **TM** (Türkçe-Matematik) puanı ile öğrenci almışlardır. O nedenle S puanı ile öğrenci alan hukuk, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler bölümleri ile **TM** puanı ile öğrenci alan çalışma ekonomisi, ekonometri, iktisat, işletme ve maliye bölümlerinin karşılaştırılmayacağı düşünülebilir. Ancak aşağıdaki tablolardan da görüleceği gibi uygulamada bu puanlar arasında da yaklaşık bir denklik vardır. Örneğin 478 S puanı yüzde 2'lik dilime girerken, 479 TM puanı da yüzde 2'lik dilime girmektedir. Nihayette, taban puanlarından bağımsız olarak yüzdeler sıralar, her adayın toplam adaylar arasındaki sırasını vermektedir. Bu ise tüm adayların birbiriyle karşılaştırılabileceği bir ölçüdür. Bu nedenle aşağıda yüzdeler sıraları göstermek amacıyla **Tablo-B** verilmiştir. En iyi karşılaştırma minimum puanları bir yana bırakıp, yüzdeler sıralar ile yapılabilecek bir karşılaştırmadır.

Biz şimdi 1999 öncesi ve 1999 ve 2000 ÖSS-Y hakkındaki karşılıklı gözlemlerimizi vereceğiz. Ancak öncelikle gözlemlerimizin teyidi için aşağıdaki **Tablo-A** ve **Tablo-B**'yi verelim:

TABLO - A: DEĞİŞİK BÖLÜMLERİN MİNİMUM PUANLARI

	PUAN TÜRÜ		ANKARA ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		GAZİ ÜNİVERSİTESİ		İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ		MARMARA ÜNİVERSİTESİ			
	1997	1999	1997	1999	2000	1997	1999	2000	1997	1999	2000	1997	1999	2000
Bölümler	1997	1999	1997	1999	2000	1997	1999	2000	1997	1999	2000	1997	1999	2000
Hukuk	S	EA	485	185	185	478	180	182	481	183	184	475	179	180
Çalışma Ek.	TM	EA	462	183	183	432	176	179	428	175	175	438	177	178
Ekonometri	TM	EA	-	-	-	427	177	179	427	177	179	444	181	181
İktisat	TM	EA	479	194	194	442	182	182	440	182	182	449	183	183
İşletme	TM	EA	490	197	196	454	186	185	449	186	186	465	186	183
Kamu Yön.	S	EA	494	190	189	468	180	180	460	177	178	467	176	177
Maliye	TM	EA	484	190	189	429	174	175	433	176	177	433	175	176
Uluslararası	S	EA	493	191	191	-	-	-	466	182	182	486	185	183

S: Sosyal Bilimler Puanı;

TM: Türkçe-Matematik Puanı;

EA: Eşit Ağırlıklı Puan

Not : 1998 yılı minimum puanları bulunamadığı için 1997 yılı minimum puanları kullanılmıştır. 1998 yılına ilişkin yüzdeler sıralamalar aşağıda TABLO 2'de verilmiştir. 1998 sonuçlarının da yüzdelerle sıralar itibarıyla 1997 sonuçları gibi olduğu anlaşılmaktadır.

Kaynak:

- 1997 yılı minimum puanları, Çağın Dershanesi, 1997 Yılı ÖYS Taban Puanları, İstanbul, Çağın Dershanesi Rehber Ajanda, 1998'den alınmıştır.
- 1999 yılı minimum puanları, ÖSYM, "1999-ÖYS Yükseköğretim Programlarının Kodları, Minimum Puanları ve Kayıt Kodları", Sınav-Sonuç Gazetesi, 27 Ağustos 1999, s.79-92'den alınmıştır. (Bu bilgiler <http://www.osym.gov.tr/1999indexminimum.html> adresinde de mevcuttur. 30.10.2000).
- 2000 yılı minimum puanları, ÖSYM, "2000-ÖYS Yükseköğretim Programlarının Kodları, Minimum Puanları ve Kayıt Kodları", <http://www.osym.gov.tr/osys2000/yeni/pdf/OSYSOPMIN20.PDF>'den alınmıştır (30.10.2000).

Açıklamalar:

1. İkili eğitim yapan üniversitelerde birinci eğitim yapan programlar esas alınmıştır.
2. Türkçe ve yabancı dille eğitim yapan bölümlerde Türkçe eğitim yapan bölümler alınmıştır. Örneğin İstanbul Üniversitesi'nin İngilizce eğitim veren iktisat ve işletme bölümleri değil, Türkçe eğitim yapan iktisat ve işletme bölümleri alınmıştır. Keza Marmara Üniversitesi'nin yabancı dille eğitim veren iktisat ve işletme bölümleri değil, Türkçe eğitim yapan iktisat ve işletme bölümleri alınmıştır. Diğer yandan Marmara Üniversitesi'nin yabancı dille eğitim yapan kamu yönetimi ve uluslararası ilişkiler bölümleri de tabloya dahil edilmemiştir.
3. Ankara Üniversitesi'nin Ekonometri Bölümü, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Uluslararası İlişkiler bölümü yoktur.

TABLO-B: DEĞİŞİK BÖLÜMLERİN YÜZDELİK SIRALARI

Bölümler	PUAN TURU		ANKARA ÜNİVERSİTESİ		DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ		GAZİ ÜNİVERSİTESİ		İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ		MARMARA ÜNİVERSİTESİ			
	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Hukuk	S	EA	01	02	8.5	02	02	11.5	02	02	9.7	02	02	13.0
Çalışma Ek.	TM	EA	03	03	9.5	08	08	15.3	09	09	16.8	07	08	14.1
Ekonometri	TM	EA	-	-	-	10	10	14.4	10	10	14.0	06	07	11.0
İktisat	TM	EA	02	02	3.5	06	06	10.5	06	06	10.3	05	05	9.3
İşletme	TM	EA	01	01	2.7	04	04	7.5	05	04	7.5	03	03	7.5
Kamu Yön.	S	EA	01	01	5.3	03	02	11.6	04	04	14.0	03	03	15.2
Maliye	TM	EA	02	01	5.3	09	10	17.0	08	07	15.3	08	09	16.0
Uluslararası	S	EA	01	01	5.2	-	-	-	03	03	10.2	01	01	8.1

S: Sosyal Bilimler Puanı;

TM: Türkçe-Matematik Puanı;

EA: Eşit Ağırlıklı Puan

Not : 2000 yılı yüzdelik sıraları henüz ÖSYM tarafından yayımlanmamıştır. 2000 yılının minimum puanları yukarıda TABLO 1 'de verilmiştir.

2000 yılının yüzdelik sıralamalarının da 1999 yüzdelik sıralamaları gibi olduğu tahmin edilebilir.

Kaynak:

- 1997 yılı yüzdelik sıraları ÖSYM, 1998 İkinci Basamak Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayınları, 1998'de yer alan "Tablo-4. Merkezî Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yüksek Öğrenim Lisans Programları"ndan alınmıştır.
- 1998 yılı yüzdelik sıraları ÖSYM, 1999 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayınları, 1999'te yer alan "Tablo-4. Merkezî Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yüksek Öğrenim Lisans Programları"ndan alınmıştır (Söz konusu tablo - 4 ÖSYM'nin internet sitesinde <http://www.osym.gov.tr/1999oss-kilavuz/1999-2.html> adresinde de bulunmaktadır - 30.10.2000).
- 1999 yılı yüzdelik sıraları ÖSYM, 2000 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayınları, 2000'de yer alan "Tablo-4. Merkezî Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yüksek Öğrenim Lisans Programları"ndan alınmıştır (Söz konusu Tablo-4 ÖSYM'nin internet sitesinde <http://www.osym.gov.tr/osys/ye-ni/pdf/tablo4.pdf> adresinde de bulunmaktadır - 30.10.2000).

Açıklamalar:

1. İkili eğitim yapan üniversitelerde birinci eğitim yapan programlar esas alınmıştır.
2. Türkçe ve yabancı dille eğitim yapan bölümlerde Türkçe eğitim yapan bölümler alınmıştır. Örneğin İstanbul Üniversitesinin İngilizce eğitim veren iktisat ve işletme bölümleri değil, Türkçe eğitim yapan iktisat ve işletme bölümleri alınmıştır. Keza Marmara Üniversitesinin yabancı dille eğitim veren iktisat ve işletme bölümleri değil, Türkçe eğitim yapan iktisat ve işletme bölümleri alınmıştır. Diğer yandan Marmara üniversitenin yabancı dille eğitim yapan kamu yönetimi ve uluslararası ilişkiler bölümleri de tabloya dahil edilmemiştir.
3. Ankara Üniversitesinin Ekonometri Bölümü, Dokuz Eylül Üniversitesinin Uluslararası İlişkiler bölümü yoktur.

I. GÖZLEMLER¹

Biz şimdi 1999 öncesi ve 1999 ve 2000 üniversiteye giriş sınavlarında hukuk fakültelerin giriş puanları ile iktisadî ve idarî bilimler fakültelerini değişik bölümlerine giriş puanları karşılaştırıldığında şu gözlemlerde bulunulabilir:

1. 1999 Yılına Kadar Hukuk Fakültelerine Girmek, İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültelerine Girmekten Genellikle Daha Zordu

Bu kanımızı aşağıdaki **Tablo-C** yardımıyla kanıtlayabiliriz. 1998 yılında hukuk fakültelerinin ortalama yüzdeler sırası 2.2 iken aynı yıl, çalışma ekonomisi, ekonometri, iktisat, işletme, kamu yönetimi, maliye ve uluslararası ilişkiler bölümlerinin genel yüzdeler sıralama ortalaması 5.1 idi. Yani hukuk fakültelerini tercih eden adaylardan sadece %2.2'si kazanabilirken, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerini tercih eden adayların %5.5'i kazanabilmekteydi.

TABLO-C: ORTALAMA YÜZDELİK SIRALAR

BÖLÜMLER	Bölümlerin Ortalama Yüzdeler Sıraları		Fakültelerin Ortalama Yüzdeler Sıraları	
	1998	1999	1998	1999
Hukuk	2.2	11.4	2.2	11.4
Çalışma Ekonomisi	7.2	13.8		
Ekonometri	8.3	12.2		
İktisat	4.8	8.3	5.1	10.4
İşletme	2.2	6.1		
Kamu Yönetimi	2.8	11.9		
Maliye	8.6	13.2		
Uluslararası İlişki.	1.7	7.8		

Açıklama: Yukarıdaki "bölümlerin ortalama yüzdeler sıraları" Tablo-B'deki her satırdaki yüzdeler sıra toplanarak sütun sayısına bölünmesiyle bulunmuştur. Yukarıdaki "fakültelerin ortalama yüzdeler sıraları" ise "bölümlerin ortalama yüzdeler sıraları"nın ortalamasının alınmasıyla bulunmuştur.

Bunun sadece iki üniversite de istisnası vardı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinin Uluslararası İlişkiler, Kamu Yönetimi

¹"I. GÖZLEMLER" başlığı altında yaptığımız bu gözlemlerimizin kısa bir versiyonunu ilk defa Cumhuriyet Gazetesinin Bilim-Teknik ekinde yayınlamıştık: Kemal Gözler, "1999 ÖSS-Y Sonuçları Üzerine İlk Gözlemler", Cumhuriyet Bilim-Teknik, 18 Eylül 1999, No 652, s.16-18. Bu yazıya karşı yöneltilen eleştirileri ise ikinci bir yazıda yanıtlamıştık: Kemal Gözler, "ÖSS-Y Üzerine-2", Cumhuriyet Bilim-Teknik, 13 Kasım 1999, No 660, s.16-17.

ve İşletme Bölümlerinin giriş puanları bu Üniversitenin Hukuk Fakültesinin giriş puanından yüksekti. Keza İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünün giriş puanı da bu Üniversitenin Hukuk Fakültesinin giriş puanından yüksekti. Bunların dışında tüm üniversitelerde hukuk fakültesinin giriş puanı diğer iktisadî ve idarî bilimler ve siyasal bilgiler fakültelerinin değişik bölümlerinin giriş puanından daha yüksekti.

Bu fark öğrencilere tercihleri konusunda sorular sorulduğunda da teyit edilmekteydi. Genellikle iktisadî ve idarî bilimler fakültesi öğrencilerinin ilk tercihlerinde hukuk fakülteleri vardı. Hukuk fakültelerini kazanamayan öğrenciler, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, maliye, çalışma ekonomisi, iktisat ve işletme gibi bölümlerini kazabilmekteydi. Bu durum, hukuk ve iktisadî-idarî bilimler fakültesi eğitim pratiğinde de doğrulanmaktaydı. Hem hukuk, hem de iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinde çalışmış benim gibi öğretim elemanları, hukuk öğrencileri ile iktisadî ve idarî bilimler öğrencileri arasındaki bu farkı pratik olarak da her zaman gözlemlemekteydi. Hukuk öğrencileri pratikte de iktisadî ve idarî bilimler öğrencilerine göre daha başarılı bulunmaktaydı.

2. 1999'dan Beri Hukuk Fakültelerine Girmek, İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültelerini Girmekten Genellikle Daha Kolaydır

Yukarıda bahsettiğimiz durum 1999 ve 2000 ÖSS-Y'de tamamıyla değişmiştir. Artık iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerine girmek, hukuk fakültelerine girmekten daha zordur. Örneğin Ankara Üniversitesinin İktisat, İşletme, Kamu Yönetimi, Maliye ve Uluslararası İlişkiler Bölümlerine girmek, bu Üniversitenin Hukuk Fakültesine girmekten daha zordur. Keza Dokuz Eylül Üniversitesinin işletme ve iktisat bölümlerine girmek bu Üniversitenin Hukuk Fakültesine girmekten daha zordur. Aynı şekilde Gazi Üniversitesinin İşletme Bölümüne girmek de bu Üniversitenin Hukuk Fakültesini girmekten daha zordur. Keza bu Üniversitenin İktisat ve Uluslararası İlişkiler Bölümlerine girmek bu Üniversitenin Hukuk Fakültesi girmekle eşit zordur. İstanbul Üniversitesinin ise Ekonometri, İktisat, İşletme ve Uluslararası İlişkiler bölümlerine girmek bu Üniversitenin Hukuk Fakültesine girmekten daha zordur. Marmara Üniversitesinde ise durum

daha da b arizdir. Bu  niversitenin İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi- nin tüm bölümlerine (Çalışma Ekonomisi, Ekonometri, İktisat, İşlet- me, Maliye, vb.) girmek bu  niversitenin Hukuk Fakültesine girmek- ten daha zordur. Bu çok ilginç bir durumdur. 1998 yılında bu  niver- sitenin Hukuk Fakültesinin yüzdelik sırası 02 iken Çalışma Ekonomi- si Bölümünün yüzdelik sırası 07, Ekonometri Bölümüne girmek için yüzdelik sırası 05 idi. Oysa 1999  SS-Y'de aynı  niversitenin Hukuk Fakültesi ne girmek için 177 EA puan (yüzdelik sıra: 14.2), Çalışma Ekonomisi Bölümüne girmek izin 178 EA puan (yüzdelik sıra: 13.7) ve Ekonometri Bölümüne girmek için 183 EA puan (yüzdelik sıra: 9.7) gerekmiştir.

1999 ve 2000 yılları için genel olarak gözlemleyebiliriz ki, işlet- me bölümlerine girmek hukuk fakültelerine girmekten çok daha zor hale gelmiştir. Yeni sınav sisteminde hukuk, iktisat, işletme, maliye, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve ekonomet- ri bölümlerinin hep aynı puan türü (EA) ile  ğrenci aldığını, dolayısıy- la bunlar arasında karşılaştırma yapılabileceğini bir kez daha hatırlata- lım.

Bu görüşümüz yukarıdaki **Tablo-C** yardımıyla sayısal olarak da kanıtlanabilir. **Tablo-C**'de g r ld ği gibi 1999 yılında hukuk fakülte- lerinin ortalama yüzdelik sırası 11.2 iken, iktisat bölümlerinin ortala- ma yüzdelik sırası 8.3, işletme bölümlerinin ortalama yüzdelik sırası 6.1, uluslararası ilişkiler bölümlerinin yüzdelik ortalaması 7.8 olmuş- tur. 1998'den 1999'a geçerken bütün bu bölümlerin genel yüzdelik sı- ralamalarında kötüleşmeler görülmüştür. Ancak bu kötüleşme hukuk fakülteleri yüksek orandayken, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinde daha düşük orandadır. şöyle ki yukarıda **Tablo-C**'de g r ld ği gibi, 1998 yılında hukuk fakültelerinin ortalama yüzdelik sırası 2.2 iken, bu sıra 1999'da 11.4'e gerilemiştir. Mutlak sayı olarak 5 kat gerileme var- dır. Oysa 1998 yılında, çalışma ekonomisi, ekonometri, iktisat, işlet- me, kamu yönetimi, maliye ve uluslararası ilişkiler bölümlerinin genel ortalama yüzdelik sıralaması 5.1 iken, 1999'da bu sıra 10.4 olmuştur. Yani sadece 2 kat gerileme vardır.

Yeni sınav sistemi, kaliteli öğrencileri üniversitelerin işletme, ik- tisat gibi bölümlerine yerleştirmiş, daha az kaliteli öğrencileri ise hu- kuk fakültelerine yerleştirmiştir.

II. NEDENLER

Şimdiye kadar yeni sınav sistemi sonucunda ortaya çıkan değişiklikleri gözlemlemekle yetindik. Şimdi bu değişikliklerin nedenlerini araştıracağız.

İlk önce bazı saptamalarda bulunalım: Bir kere yerleştirme işlemi öğrencilerin elde ettiği puana ve tercihlerine göre yapılmaktadır. Yani yerleştirmeyi belirleyen iki değişken vardır. Öğrencilerin elde ettikleri *puan* ve yaptıkları *tercihler*. Dikkat edileceği üzere her iki değişken de esas itibarıyla öğrencilere bağlıdır. Bu değişkenlerden birincisi, yani puan, bellidir ve tercihlerin yapılmasından önce açıklanmıştır. O halde burada etkisi bilinmeyen değişken tercihlerdir. Yerleştirme işlemi beklenenin dışında sonuçlar vermişse, bunun tek nedeni tercihlerin değişmiş olmasıdır. Buna göre şu soruyu cevaplamamız gerekir: *Öğrencilerin tercihleri neden değişmiştir?* Bu sorunun somut bir cevabı vardır: *Öğrenciler tercihlerini değiştirmek zorunda kalmışlardır.* Bu da yeni yerleştirme sisteminde “ağırlıklı orta öğretim başarı puanları (AOBP)”nın hesaplanmasında değişik katsayıların uygulanmasından kaynaklanmıştır.

Yeni yerleştirme sisteminde ağırlıklı orta öğretim başarı puanları hesaplanırken öğrencilerin okudukları lise türleri ve liselerin alanları (bölümleri, kolları) için değişik katsayılar uygulanmaktadır. Yeni sistemin mantığı çok genel olarak şu şekilde özetlenebilir.

1. Belli bir lise türünde okuyan öğrenci kendi lisesiyle ilgili bir üniversite bölümü seçerse, orta öğretim başarı puanı 0.5 ile çarpılacaktır. Eğer kendi alanıyla ilgili olmayan bir bölüm seçerse orta öğretim başarı puanı 0.2 ile çarpılacaktır.
2. Normal liselerin belli bir alanında (kolunda/bölümünde) okuyan öğrenci kendi alanıyla ilgili bir üniversite bölümü tercih ederse orta öğretim başarı puanı 0.5 ile çarpılacaktır. Eğer kendi alanıyla ilgili olmayan bir bölüm seçerse orta öğretim başarı puanı 0.2 ile çarpılacaktır.²

² Bu iki durum, 1999 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 1999 ve 2000 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 2000’de bulunan “Yerleştirmede Kullanılacak Yürütme-ÖSS Puanları Hesaplanırken Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanının Çarpılacağı Katsayılar” başlıklı “TABLO-2.B”den kaynaklanmaktadır.

Bu şekilde hesaplanan ağırlıklı orta öğretim başarı puanı, adayın tek basamaklı ÖSS sınavından elde ettiği puanına eklenerek adayın yerleştirmeye esas teşkil edecek ÖSS-Y puanı bulunmakta, yerleştirme bu puan üzerinden yapılmaktadır. Ağırlıklı orta öğretim başarı puanının ÖSS puanına ilâve edilmesi sonuçları tümünden değiştirebilecek etki ve önemdedir. Zira, tek basamaklı ÖSS sınavında elde edilen eşit ağırlıklı (EA) puan ortalaması 130-150 civarındadır. Başarılı öğrencilerin orta öğretim başarı puanları ise genellikle 60-70 civarındadır. Örneğin EA orta öğretim başarı puanı 70 olan bir lise öğrencisi, kendi alanında bir üniversite bölümünü tercih ederse, bu adayın orta öğretim başarı puanı **0.5** ile çarpılarak ($70 \times 0.5 = 35$); kendi alanında bir üniversite bölümünü tercih etmezse orta öğretim başarı puanı **0.2** ile çarpılarak ($70 \times 0.2 = 14$) bulunacaktır. Aday kendi alanında tercihte bulunursa ÖSS puanına, ağırlıklı orta öğretim başarı puanı olarak **35** puan daha eklenecek, kendi alanı dışında tercihte bulunursa ÖSS puanına ağırlıklı orta öğretim başarı puanı olarak sadece **14** puan ilâve edilecektir.

Varsayalım ki, yukarıda ağırlıklı orta öğretim başarı puanını hesapladığımız adayın (EA) eşit ağırlıklı ÖSS puanı 150'dir. Bu durumda, eğer aday kendi alanıyla ilgili bir üniversite bölümünü tercih etmişse, bu adayın yerleştirmeye esas teşkil edecek olan (ÖSS-Y) puanı, $180 + 35 = 185$ olacaktır. Buna karşılık aynı aday, kendi alanıyla ilgisiz bir üniversite bölümü tercih ederse, adayın yerleştirmeye esas teşkil edecek olan (ÖSS-Y) puanı $150 + 14 = 164$ olacaktır. Böylece ÖSS-Y puanları arasında 21 puan fark olacaktır. Bu 21 puan fark yerleştirme sisteminde çok ama çok önemli bir farktır. Sistemde sadece bir-iki puan aralığında on binlerce aday sıralanır. Örneğimizdeki aday kendi alanında bir yer tercih ederse 185 puan ile pek çok önemli bölümü kazanabilecek; ama kendi alanında bir yer tercih etmezse, 164 puanla ya bir yeri kazanamayacak ya da kötü yerleri kazanabilecektir. Daha somut olarak, örnekteki aday, normal liselerin Türkçe-Matematik bölümünden mezun ise Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanabilecektir. Ancak ÖSS'de ve lisede aynı başarıyı elde eden bir diğer aday, meslek lisesi mezunu veya normal liselerin sosyal bilimler, edebiyat, fen bilimleri bölümünden mezun ise Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanamayacaktır.

İşte bu nedenle, öğrenciler tercih yaparken, sadece liselerde okudukları kendi alanlarıyla ilgili üniversite bölümlerini tercih etmek zorunda kalmaktadırlar.

O halde burada kritik kavram, “lise alanlarıyla ilgili üniversite bölümleri” kavramıdır. Acaba hangi üniversite bölümleri liselerin hangi alanlarıyla ilgilidir? Bu soruya cevap olarak ÖSYM bir tablo hazırlamış ve bu tabloyu 1999-ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu’nun³ 28 vd. ve 2000-ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu’nun 29 vd. sayfalarında “TABLO-3” başlığı altında yayınlamıştır (TABLO-3’ün fotokopisi bu makaleye ek olarak sunulmuştur). TABLO-3’ün başlığı şöyledir: “Ortaöğretimdeki Alan/Kol/Bölümler İle Aynı Alan/Kol/Bölümlerdeki Lisans ve Önlisans Programları”. Tüm mesele bu TABLO-3’ten kaynaklanmaktadır.

Bu TABLO-3’ü anlayabilmek için ilk önce, “normal lise-meslek lisesi” ayrımı üzerinde durmak gerekir. Öğretmen liseleri, imam hatip liseleri, endüstri meslek, kız meslek, ticaret meslek, sağlık meslek vb. liseler, “meslek lisesi” olarak gruplandırılabilir. Bunların ortak özelliği sadece kendi alanlarıyla ilgili üniversite bölümlerini kazanabilme şanslarının olmalarıdır. Diğer bir ifadeyle, meslek lisesi mezunları, kendi alanları dışında üniversite bölümlerini tercih ederlerse orta öğretim başarı puanları 0.2 ile çarpılacağından buraları kazanmaları mümkün değildir.

Normal liseler ise meslek liselerine göre oldukça avantajlıdır. Zira birçok üniversite bölümünü tercih ederlerse orta öğretim başarı puanları 0.5 ile çarpılacağından kazançlıdırlar. O halde normal lise mezunu olmak, meslek lisesi mezunu olmaya göre büyük bir avantajdır. TABLO-3’e göre bu normal liseler şunlardır: Lise, yabancı dil ağırlıklı lise, özel lise, anadolu lisesi, yabancı dille öğretim yapan özel lise, askerî lise, akşam lisesi, özel akşam lisesi, açıköğretim lisesi, çok programlı lise. Bu listeden görüleceği gibi ilginçtir, “askerî liseler” meslek liseleri arasında değil, normal liseler arasında sayılmıştır. Bunun nedenini anlamak mümkün değildir.

³ Bu Kılavuz, Yükseköğretim Genel Kurulunun 30.7.1998 tarih ve 98.9.90 sayılı kararı ve Yükseköğretim Yürütme Kurulunun 7.10.1998 tarih ve 98.38.2545 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Lise türleri konusunda bu açıklamayı TABLO-3'ten itibaren yaptıktan sonra, şu gözlemlerde bulunabiliriz.

1. Meslek Lisesi Mezunları Bakımından Eşitsizlik : Bir kere, meslek lisesi mezunlarının hukuk, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerini tercih etmeleri mümkün değildir. Ederlerse ağırlıklı orta öğretim başarı puanları 0.2 ile çarpılacak ve pratikte bu bölümleri kazanamayacaklardır. Örneğin ağırlık ortaöğretim başarı puanı (AOBP) 70 ve (EA) eşit ağırlıklı ÖSS puanı 150 olan meslek lisesi mezunu bir öğrenci Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini tercih ederse burasını kazanamayacaktır. Zira bu durumda adayın AOBP'nı 0.2 ile çarpılarak ve 14 sayısı elde edilir ($70 \times 0.2 = 14$). 150 EA puana 14 puan eklenirse 164 puan eder. Oysa aynı aday normal liseleri Türkçe-Matematik bölümü mezunu olsaydı Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanabilecekti.

O halde meslek liseleri mezunlarıyla, normal lise mezunları arasında bir eşitsizlik vardır. Hukuk fakülteleri için yapılan yarışa meslek lisesi mezunları katılamamıştır. Diğer bir ifadeyle 1999 ve 2000 yıllarında, hukuk fakülteleri için yapılan yarış, 1999'a kadar yapılan yarışa nazaran eksik rekabet koşullarında cereyan etmiştir. Eksik rekabet koşullarında cereyan eden bir yarıştan ise daha az kaliteli kişiler çıkar.

2. Normal Liselerin Değişik Bölümleri Arasında Eşitsizlik : İkinci olarak, hemen belirtelim ki, TABLO-3 normal liseleri de "alanlar/kollar/bölümler" itibarıyla dörde ayırmıştır. 1. "Sosyal Bilimler, Edebiyat, Genel Kültür"; 2. "Türkçe-Matematik"; 3. "Fen, Matematik, tabii Bilimler"; 4. "Yabancı Dil". Normal liselerin bu alanları arasında da hukuk, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerini tercih etme hakkı bakımından eşitsizlik vardır. Şöyle ki:

- a) Hukuk fakültelerini liselerin tek bir bölümü, Türkçe-Matematik bölümü öğrencileri seçebilmektedir.
- b) Buna karşılık, iktisat ve işletme bölümlerini liselerin sosyal bilimler, edebiyat, genel kültür, Türkçe-matematik, fen, fen bilimleri, matematik ve tabii bilimler bölümleri öğrencileri seçebilmektedir.
- c) Ekonometri bölümünü liselerin Türkçe-matematik, fen, matematik ve tabii bilimler bölümleri öğrencileri tercih edebilmektedir.

- d) Çalışma ekonomisi bölümünü liselerin sosyal bilimler ve Türkçe-matematik bölümü öğrencileri tercih edebilmektedir.
- e) Uluslararası ilişkiler bölümünü ise, liselerin sosyal bilimler, Türkçe-matematik ve yabancı dil bölümleri öğrencileri tercih edebilmektedir.
- f) Kamu yönetimi ve maliye bölümlerini liselerin Türkçe-Matematik bölümü öğrencileri seçebilmektedir.

Bu gözlemleri aşağıda bir tablo halinde şemalaştırabiliriz.

TABLO-D: LİSE BÖLÜMLERİNİN TERCİH EDEBİLECEKLERİ HUKUK, SİYASAL BİLGİLER, İKTİSADÎ-İDARÎ BİLİMLER FAKÜLTELERİ BÖLÜMLERİ

ÜNİVERSİTE BÖLÜMLERİ	MESLEK LİSELERİ	NORMAL LİSELER			
		Sosyal Bilimler, Edebiyat	Türkçe Matematik	Fen Bilimler Matematik	Yabancı Dil
Hukuk	-	-	+	-	-
İktisat-	+	+	+	-	
İşletme	-	+	+	+	-
Ekonometri	-	-	+	+	-
Çalışma Ekonomisi	-	+	+	-	-
Uluslararası İlişkiler	-	+	+	-	+
Kamu Yönetimi	-	-	+	-	-
Maliye	-	-	+	-	-

Açıklama:

(+) işareti sütunda yer alan lise bölümünün, satırda yer alan üniversite bölümünü tercih ederse, ağırlıklı orta öğretim başarı puanının 0.5 ile çarpılacağı ve dolayısıyla o bölümü tercih edebileceğine işaret etmektedir.

(-) işareti sütunda yer alan lise bölümünün, satırda yer alan üniversite bölümünü tercih ederse, ağırlıklı orta öğretim başarı puanının 0.2 ile çarpılacağı ve dolayısıyla o bölümü tercih edemeyeceğine işaret etmektedir.

Kaynak:

ÖSYM, 1999-ÖSS, Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM, 1999, s.28 vd. yer alan TABLO-3 (Makalenin sonundaki fotokopiye bakınız).

ÖSYM, 2000-ÖSS, Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM, 2000, s.29 vd. yer alan TABLO-3. (Bu Tablo ÖSYM'nin internet sitesinde <http://www.osym.gov.tr/2000oss/kilavuz/pdf/tablo3.pdf> adresinde de bulunmaktadır. 30.10.2000).

Yukarıdaki açıklamalarımızdan ve Tablo-D'den görüldüğü gibi:

a) **Hukuk fakülteleri için 1999 ve 2000 yıllarında sadece normal liselerin "Türkçe-matematik" bölümü öğrencileri yarışmışlardır.** Liselerin sosyal bilimler, edebiyat, fen bilimleri, matematik ve yabancı dil bölümlerinin öğrencileri hukuk fakültesi için yarışa katılamamışlardır. Liselerin "Türkçe-matematik" öğrencilerinin sayısı hakkında bir bilgiye sahip değiliz. Ancak bu sayının, en iyi ihtimalle normal lise öğrenci sayısının dörtte birini geçmeyeceği tahmin edilebilir. Dolayısıyla hukuk fakülteleri için 1999 ve 2000 yıllarında eksik rekabet koşullarında yarış yapılmıştır. Bu yarışa, 1998'den farklı olarak, meslek liseleri öğrencilerinin sokulmadığı gibi, liselerin sosyal bilimler, edebiyat, fen bilimleri, matematik ve yabancı dil öğrencileri de sokulmamışlardır. 1999 yılına kadar hukuk fakülteleri için potansiyel rakiplerin sayısı 600.000⁴ civarında iken, 1999 ve 2000 yıllarında hukuk fakülteleri için potansiyel rakiplerin sayısı 100.000-200.000 civarında olduğu tahmin edilebilir.⁵ Eksik rekabet koşullarında yapılan bu yarış neticesinde, hukuk fakültelerinin giriş puanları ve yüzdelerinin düşmüş olması şaşırtıcı değildir.

b) **İktisat ve işletme bölümleri için, 1999 ve 2000 yıllarında liselerin sosyal bilimler, edebiyat, Türkçe-matematik, fen bilimleri, matematik bölümleri yarışa katılmışlardır.** Yani hukuk fakülteleri için liselerin tek bölümü yarışırken, iktisat ve işletme bölümleri için liselerin yabancı dil dışında bütün bölümleri yarışmıştır. İktisat ve işletme bölümü için yarışa katılanların sayısı hukuk fakülteleri için yarışa katılanların sayısından muhtemelen üç kat fazladır. Rakiplerin fazla olduğu bir yarışın çetin geçmesi ve yarış neticesinde elde edilen puanların yüksek olması doğaldır. 1999 ve 2000 yıllarında pek muhtemelen bu nedenle, iktisat ve işletme bölümlerinin giriş puanı, hukuk fakültelerinin giriş puanlarından yüksek olmuştur.

4 İkinci Basamak sınavına katılma hakkına sahip herkes 1999 yılına kadar hukuk fakültelerini tercih edebilirdi. 1998 yılında ikinci basamak sınavına ise birinci basamak sınavını kazanan toplam 604,033 kişi katılmıştır (<http://www.osym.gov.tr/sonuclar/oys98-bilgi.htm>. 30.10.2000)

5 1999 yılından beri hukuk fakültelerini normal liselerin sadece Türkçe-Matematik bölümü öğrencileri tercih edebilmektedir. Normal liselerin Türkçe-Matematik bölümlerinden mezun kaç kişinin ÖSS sınavına girdiğine ilişkin bir bilgiye ulaşamadık. Normal liselerde birçok bölüm olduğuna göre bu sayının en iyi ihtimalle normal lise mezunlarının üçte birini geçmeyeceğini tahmin edebiliriz.

c) **Ekonometri bölümü** için yapılan yarışa 1999 ve 2000 yıllarında liselerin Türkçe-matematik, fen bilimleri, matematik bölümleri katılmışlardır. Ekonometri bölümü için yarışa katılanların sayısı bile, hukuk fakülteleri için yarışa katılanların sayısından fazladır. Bu nedenle de, bazı üniversitelerin (örneğin İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi) ekonometri bölümlerinin giriş puanları o üniversitelerin hukuk fakültesinin giriş puanından daha yüksek olmuştur.

d) **Çalışma ekonomisi bölümü** için yapılan yarışa ise 1999 ve 2000 yılları liselerin toplam iki bölümü ("sosyal bilimler", "Türkçe-matematik") katılmışlardır. Çalışma ekonomisi bölümü için yarışa katılanların sayısı bile, hukuk fakülteleri için yarışa katılanların sayısından yüksek olmuştur. Bu nedenle de, bazı üniversitelerin (örneğin Marmara Üniversitesi) çalışma ekonomisi bölümlerinin minimum giriş puanının o üniversitelerin hukuk fakültesinin giriş puanından daha yüksek olmuştur.

e) **Uluslararası ilişkiler bölümü** için yapılan yarışa ise 1999 ve 2000 yıllarında, liselerin toplam üç bölümü (sosyal bilimler, Türkçe-matematik, yabancı dil) katılmışlardır. Uluslararası ilişkiler bölümü için yarışa katılanların sayısı, hukuk, kamu yönetimi, maliye, ekonometri, çalışma ekonomisi bölümleri için yarışa katılanların sayısından yüksek olmuştur. Bu nedenle de, genelde, uluslararası ilişkiler bölümlerini giriş puanı, hukuk fakültelerinin giriş puanlarından yüksek olmuştur.

f) **Kamu yönetimi ve maliye bölümleri** için 1999 ve 2000 yıllarında sadece normal liselerin "Türkçe-matematik" bölümü öğrencileri yarışmışlardır. Liselerin sosyal bilimler, edebiyat, fen bilimleri, matematik ve yabancı dil bölümlerinin öğrencileri kamu yönetimi ve maliye bölümleri için yapılan yarışta saf dışı edilmişlerdir. Dolayısıyla da az kişinin katılması nedeniyle kamu yönetimi ve maliye bölümlerinin giriş puanları iktisat, işletme, ekonometri gibi bölümlere oranla düşmüştür.

g) 1999 ve 2000 yıllarında hukuk, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin tüm bölümleri için yapılan yarışa sadece normal lise mezunları katılabilmiş, meslek lisesi mezunları ise katılamamıştır. Bu nedenle bu fakülteler için bu 1999 ve 2000 yıllarında

yapılan yarış, 1998 yılında yapılan yarışa nazaran eksik rekabet koşullarında cereyan etmiştir. 1999 ve 2000 yılında hukuk, iktisadî ve idarî bilimler fakülteleri ve siyasal bilgiler fakültelerine alınan öğrencilerin 1998 yılında bu fakültelelere alınan öğrencilerden daha az kaliteli olduklarını söyleyebiliriz.

Yarışa katılanların sayısı arttıkça, yarışın daha çetin geçeceği ve yarıştan daha yüksek puanlar elde edileceği, yarışa katılanların sayısı düştükçe yarışın daha az çekişmeli geçeceği ve daha düşük puanlar elde edileceği çalışmamızda varsayılmıştır. Eğer bu varsayım doğruysa, giriş puanı yüksek, dolayısıyla kaliteli öğrenciler almak isteyen fakülteler ve bölümler, kendileri için yapılan yarışa en yüksek sayıda adayın katılmasını istemeleri gerekir. Yarışa katılanların sayısı düştükçe, yarışı kazananların kalitesi de düşecektir.

III. ELEŞTİRİLER

ÖSYM Kılavuzlarında⁶ yer alan TABLO-3⁷'ten kaynaklanan meslek liseleri ile normal liseler arasında ve normal liselerin kendi içindeki bölümler arasında yaptığı bu eşitsizlik kanımızca birçok bakımdan eleştiriyi hak etmektedir.

1. Meslek Lisesi-Normal Lise Ayrımının Eleştirisi

Bir kere, ÖSYM hazırladığı TABLO-3'ün meslek liseleriyle normal liseler arasında eşitsizlik yaratması kanımca eleştirilebilir niteliktedir. Bir baba 14 yaşındaki çocuğunu, normal liseye değil de, meslek lisesine yazdırdı diye, çocuğun tüm hayatı değişmektedir. Çocuk, çok zeki olsa ve fevkalade gayret sarf etse bile artık babasının yaptığı hatayı düzeltme imkanına sahip olamayacaktır. Reşit olmayan kişiler üzerinde onların velilerini yaptığı bir tercihin tüm ömür boyunca düzeltilemez nitelikte olması eğitimdeki modern eğilimlerle uyuşur nitelikte değildir. Zeki ve gayretli gençlere eğitim alanı bakımından geçiş imkanı tanınmalıdır. Üniversitelerin değişik bölümleri arasında dikey

⁶ 1999 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 1999, s.28 vd; 2000 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 2000, s.29 vd. (TABLO-3, <http://www.osym.gov.tr/2000oss/kilavuz/pdf/tablo3.pdf> adresinde de bulunmaktadır. 30.10.2000).

⁷ Söz konusu TABLO-3, "Orta Öğretim Alan/Kol/Bölümler ile Aynı Alan/Kol/Bölümlerdeki Lisans ve Önlisans Programları" başlığını taşımaktadır.

geçiş imkanlarının gittikçe artan oranda tanındığı bir dünya da, liselerin değişik türlerinden ve bölümlerinden üniversitelerin değişik bölümlerine geçiş imkanın kısıtlanmasını anlamak mümkün değildir.

Diğer yandan kanımca, normal liselerde görülen eğitimin hukuk, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerindeki eğitime hazırlayıcı nitelikte olduğu, buna karşılık meslek liselerinde görülen eğitimin bu fakültelerdeki eğitim için yetersiz olduğu düşüncesi pratikte pek tutarlı değildir. Ülkemizde, her halükârda, orta öğretim düzeyinde fevkalade yetersiz bir sosyal bilimler eğitimi vardır. Hukuk, kamu yönetimi veya işletme eğitimi için normal lise mezunlarının, meslek lisesi mezunlarına nazaran daha iyi donanımlı olduğunu söylemek abartılı bir iddia olacaktır.

“Normal lise”-“meslek lisesi” ayrımı konusunda yukarıda da belirttiğimiz gibi, tuhaf bir istisna da vardır. TABLO-3, askerî liseleri meslek liseleri arasında değil, normal liseler arasında saymıştır.⁸ Yani askerî lise mezunları hukuk, siyasal bilgiler, iktisadî-idarî bilimler fakültelerini kazanabilecek konumdadırlar. Tekel olarak bir meslek adamı yetiştiren askerî liselerin, meslek lisesi niteliğinde oldukları herhalde tartışma götürmez. Diğer meslek liselerine bu kadar acımasızca yaklaşan ÖSYM'nin askerî liselere bu ayrıcalığı tanımış olmasının sebebini anlamak pek mümkün değildir. Makul ve mantıklı bir hukuk sisteminde kurallar iki tarafı keskin bıçaklar gibidir. Bir tarafı kestiği gibi, diğer tarafı da keser. İyi niyetli ve orta zekalı birine, hemşire yetiştiren bir lisenin “meslek” lisesi, astsubay yetiştiren bir lisenin ise “meslek” lisesi olmadığını anlatmak olanaksızdır. Bu ayrımı yapan kişilerin zekasından kuşku duyulmayacağına göre, iyi niyetlerinden kuşku duymak gerekir.

2. Normal Lise Bölümleri Arasındaki Ayrımın Eleştirisi

İkinci olarak ÖSYM Kılavuzlarında⁹ yer alan TABLO-3, normal lise alanları/kolları/bölümleri arasında da eşitsizlik yaratmıştır. Yukarıda açıkladığımız gibi, yeni sistemde liselerin bazı bölümleri, üniversi-

8 1999 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 1999, s.28.

9 1999 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 1999, s.28 vd; 2000 ÖSS Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM Yayını, 2000 (<http://www.osym.gov.tr/2000oss/kilavuz/pdf/tablo3.pdf> adresinde de bulunmaktadır. 30.10.2000).

telerin bazı bölümlerini seçebiliyor, ancak liselerin diğer bazı bölümleri, üniversitelerin o bölümlerini seçemiyorlar. Bu ayırım yapılırken uygulanan kriter pek anlaşılammamaktadır. Bu ayırımın objektif bir kriteri yoktur. Bu ayırım büyük ölçüde "keyfi"dir.

Örneğin niçin liselerin Türkçe-matematik öğrencileri hukuk fakültelerini seçebiliyorlar da, sosyal bilimler, fen bilimleri, matematik bölümü öğrencileri hukuk fakültelerini tercih edemiyorlar? Bunun ölçüsü nedir? Somut olarak, liselerin Türkçe-matematik bölümü öğrencileri hukuk fakültesini seçebilirken, neden sosyal bilimler öğrencileri hukuk fakültesini seçememektedirler? Türkçe-matematik öğrencilerinin hukuk eğitimi için yeterli, sosyal bilimler öğrencilerinin ise yetersiz görülmesinin sebebi nedir? Aslında bunun tam tersinin yapılması daha doğru olmaz mıydı?

Keza iktisat bölümünü liselerin sosyal bilimler, Türkçe-matematik, fen bilimleri, matematik bölümleri mezunları tercih edebilirken, maliye bölümünü neden sadece Türkçe-matematik bölümü öğrencileri tercih edebiliyor? İktisat öğrenimi görmek için yeterli görülen sosyal bilimler öğrencileri, neden, hukuk ve maliye öğrenimi görmek için yetersiz görülmüşlerdir? Keza, iktisat öğrenimi görmek için yeterli görülen liselerin fen bilimleri, matematik öğrencileri, neden maliye öğrenimi görmek için yetersiz görülmüşlerdir? Oysa bilindiği maliye öğrenimi ile iktisat öğrenimi arasında büyük bir benzerlik vardır. Her ikisi de kısmen sosyal bilimler, kısmen de matematik donanımı gerektirmektedir. İktisat için yeterli görülen liselerin fen ve matematik bölümü öğrencilerinin maliye öğrenimi için yetersiz görülmelerinin nedenini anlamak mümkün değildir.

Kanımızca TABLO-3'te yapılan ayırımlar objektif kriterden mahrumdur. Tamamıyla keyfi bir tasnif ürünüdür. TABLO-3 kendi içinde de pek tutarlı değildir. Örneğin liselerin sosyal bilimler bölümü öğrencilerine "kamu yönetimi" bölümünü kapatan TABLO-3 aynı öğrencilere "siyaset bilimi" bölümünü serbest bırakmıştır. Oysa bilindiği gibi klasik üniversitelerimizde kamu yönetimi olarak isimlendirilen bölüm, İngilizce eğitim yapan bazı üniversitelerimizde¹⁰ "siyaset bilimi" veya "siyaset bilimi ve kamu yönetimi" ismini taşımaktadır. Bunu pek muhtemelen TABLO-3'ü hazırlayanlar fark edememişlerdir. TABLO-

10 Örneğin Bilkent Üniversitesi, ODTÜ böyledir.

3'te bölümlerin bulunduğu yerin, bazen rastlantısal, bazen de yapay olduğu hemen anlaşılmaktadır. Örneğin liselerin sosyal bilimler öğrencileri kamu yönetimi öğrenimi için yetersiz görülürken, uluslararası ilişkiler öğrenimi için yeterli görülmüşlerdir. Hem kamu yönetimi, hem de uluslararası ilişkiler bölümüne ders veren öğretim üyelerine herhalde bunun nedenini izah etmek pek kolay olmayacaktır. Keza, TABLO-3, liselerin yabancı dil bölümlerine sadece üniversitelerin yabancı dil bölümlerini tercih etme hakkı tanırken, buna bir de istisna getirmiştir: Uluslararası ilişkiler bölümü. Yani liselerin yabancı dil bölümleri de uluslararası ilişkiler bölümünü tercih edebilmektedirler. Bu bence çok zorlama, yapmacık bir düşüncenin eseridir.

İtiraf etmek gerekir ki, liselerdeki bölümlerle üniversitelerdeki bölümler arasında ilgi kurmak ve ona göre ayrımlarda bulunmak çok zor ve hatta imkânsız bir iştir. Bu iş ne kadar iyi niyetli kişilere verilirse verilsin, bu işte yanlışlık yapılacaktır. Zira liselerdeki bölümler ile üniversitelerdeki bölümler arasında hiçbir zaman bir "aynıyet" yoktur. Çünkü lise eğitimi ile üniversite eğitimi arasında mahiyet farkı vardır. Liselerdeki bölümler ile üniversitelerdeki bölümler arasında çeşitli açılardan sonsuz sayıda benzerlikler ve sonsuz sayıda farklılıklar kurulabilir. Bunların içinde çıkmak mümkün değildir. Kanımca, TABLO-3'ü yapanlar da bu işin içinden başarıyla çıkamamışlardır.

Bu işin içinden çıkabilmenin tek yolu, liselerdeki bölümler ile üniversiteye giriş sınavında uygulanan puan türleri arasında paralellik kurmaktır. Şu anki duruma göre, üniversiteye giriş sınavında eşit ağırlıklı, sözel ve sayısal olmak üzere üç çeşit puan türü olduğuna göre, liselerde de, eşit ağırlıklı, sözel ve sayısal olmak üzere üç çeşit bölüm oluşturulmalıdır. Böyle bir bölümleşme, sorunun makul ve mantıklı bir çözüm tarzı olacaktır. Ancak bu da orta öğretim sisteminde bir geriye dönüşü ifade edecektir. Böyle bir bölümlemeye pek muhtemelen Millî Eğitim Bakanlığı razı olmayacaktır.

3. Yeni Sistemin Derhal Uygulanmasından Kaynaklanan Haksızlıklar

Yeni sınav sisteminin 1999'da derhal uygulanması nedeniyle de çeşitli haksızlıklar ortaya çıkmıştır. 1996 yılında, çocuğunu meslek lisesine gönderen baba, eğer çocuğunun üniversiteye giremeyeceğini

bilseydi, herhalde çocuğunu meslek lisesine göndermezdi. YÖK ve ÖSYM, istikrar kazanmış bir uygulamasından, öğrencilerin “kazanılmış” olmasa bile “beklenen” haklarına pek de saygı göstermeyerek vazgeçmiş, böylece hukuk güvenliğini ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesini zedelemiştir.

Diğer yandan aynı şekilde liselerdeki 1996 ve 1997 yıllarında belli bölümleri seçen öğrencilere de haksızlık yapılmıştır. 1996 ve 1997 yıllarında, hukuk fakültesine gitmek isteyen öğrenci lisede sosyal bilimler bölümünü tercih etmiştir. Ancak, bu tercihten üç yıl sonra, üniversiteye giriş sınavı aşamasına gelindiğinde, bu öğrenciye “sen bir sosyal bilimler öğrencisisin, hukuk fakültesini tercih edemezsin” denmiştir. Böyle bir öğrencinin devlete olan güveni sarsılmıştır. Devlet üç yıl önce verdiği sözü tutmamıştır.

4. Yeni Sınav Sistemi, Puan Türlerini Değiştirerek de Haksızlık Yaratmıştır

Yeni sınav sistemi eskiden S (sosyal bilimler) veya TM (Türkçe-matematik) puan türüyle öğrenci alan hukuk, siyasal bilgiler ve iktisadî-idarî bilimler fakültelerinin değişik bölümlerinin puan türünü EA (eşit ağırlıklı) olarak değiştirmiştir. EA puan türünde yüksek puanlar alabilmek için, aynı oranda hem sözel, hem de sayısal testinden başarılı olmak gerekir. Oysa liselerin sosyal bilimler öğrencileri bütünüyle, Türkçe-matematik öğrencileri de kısmen sayısal testine hazırlıksızdır. Lise öğrenimleri bu alanları hakkıyla kapsamamaktadır. Diğer yandan, EA puan elde etmek bakımından liselerin matematik ve fen bilimleri öğrencileri daha avantajlıdır. Zira, bu sözel testi büyük ölçüde uzmanlık bilgisi gerektirmeyen sorulardan oluşur. Liselerin fen ve matematik öğrencileri de sözel testinden başarılı olabilmektedir. Ama liselerin sosyal bilimler öğrencileri aynı oranda sayısal testinden başarılı olamamaktadırlar. Zira sayısal testinin tamamına yakını uzmanlık gerektiren spesifik sorulardan oluşmaktadır.

Bu nedenle, bu sınav sistemi değişmezse, lise öğrencilerinin, liselerin sosyal bilimler bölümlerinden Türkçe-matematik, fen bilimleri ve matematik bölümlerine doğru kayacakları tahmin edilebilir. Liselerin sosyal bilimler bölümlerinden ciddi bir kaçış yaşanacaktır. Ülkemizde orta öğretim düzeyinde zaten yetersiz düzeyde olan sosyal bi-

limler eğitimi, gittikçe daha da yetersiz hale gelecektir. Pek muhtemelen, liselerin en kötü öğrencileri sosyal bilimler bölümünü tercih edeceklerdir.

IV. ÖNERİLER

Eğer, hukuk fakültelerine kaliteli öğrenciler alınması isteniyorsa, yapılması gereken şey, bu fakülteler için yarışa katılacak öğrenci sayısını sınırlandırmak değil, yarışa katılanların sayısını olabildiği ölçüde artırmak ve yarışın tam rekabet koşullarında cereyan etmesini sağlamaktır. Bütün lise mezunlarının katıldığı bir yarışta, yarışı kazananlar pek muhtemelen daha kaliteli öğrenciler olacaklardır. Buna göre:

1. TABLO-3 aracılığıyla meslek liseleri mezunlarının bu yarıştan dışlanması yarışın kalitesini düşürür niteliktedir. Yarışın tam rekabet koşullarında cereyan etmesi için önceki yıllarda olduğu gibi meslek lisesi mezunlarının da bu yarışa katılmalarına izin verilmesi gerekir.

2. TABLO-3 aracılığıyla hukuk fakülteleri için liselerin sosyal bilimler, matematik, fen bilimleri bölümlerinin öğrencilerinin yarıştan dışlanması, hukuk fakülteleri için yapılan yarışın kalitesini düşürmüştür. TABLO-3 düzeltilerek, liselerin bütün bölümleri mezunlarının hukuk fakültelerini tercih edebilmesine imkân sağlanmalıdır. Hiç değilse, hukuk fakültelerini liselerin sosyal bilimler bölümleri öğrencileri tarafından tercih edilebilmesine olanak yaratılmalıdır. Bu yapılmadıkça, hukuk fakültelerinin giriş puanları ve dolayısıyla öğrenci kalitesi diğer iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin giriş puanlarından, özellikle iktisat ve işletme bölümlerinden düşük kalacaktır.

SONUÇ : Bu ikinci amaç, sistemin bütününe dokunmadan yukarıda bahsedilen TABLO-3'te yapılacak bir iki küçük değişiklikle gerçekleştirilebilir. Kanımızca, hukuk fakültelerinin yüzdelerle sıralamalarını eski seviyesine çıkarabilmek için, 1999 öncesi olduğu gibi, hukuk fakültelerini liselerin sosyal bilimler bölümleri öğrencilerinin de tercih edebilmesine imkân tanınması gerekmektedir.

Somut olarak, TABLO-3'ün bu yönde değiştirilmesi amacıyla, başta hukuk fakülteleri dekanlarını, öğretim üyelerini, hakimleri, savcılarını, avukatları ve genelde bütün hukuk fakültesi mezunlarını YÖK ve ÖSYM nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunmaya çağırıyoruz.

EK:

TABLO-3

ORTAÖĞRETİMDEKİ ALAN/KOL/BÖLÜMLER İLE AYNI
ALAN/KOL/BÖLÜMLERDEKİ LİSANS VE ÖNLİSANS PROGRAMLARI

Lise, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Özel Lise, Anadolu Lisesi, Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Lise, Askeri Lise, Akşam Lisesi, Özel Akşam Lisesi, Açıköğretim Lisesi, Çok Programlı Lise adlı ortaöğretim kurumlarının "Sosyal Bilimler, Edebiyat, Sosyal Bilimler ve Edebiyat, Dil ve Edebiyat, Genel Kültür" Alan/Kol/Bölümleri mezunları aşağıdaki lisans programlarına yerleştirilirken ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları 0,5 ile çarpılacaktır.

Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü
Anaokulu Öğretmenliği	EA	Hititoloji	SÖZ	Sanat Tarihi	SÖZ
Arkeoloji ve Sanat Tarihi	SÖZ	İktisat	EA	Sinema ve Televizyon	SÖZ
Arşivcilik	SÖZ	İlahiyat	SÖZ	Sinema-TV	SÖZ
Basım ve Yayıncılık	SÖZ	İletişim	SÖZ	Sınıf Öğretmenliği	EA
Coğrafya	SÖZ	İletişim Sanatları	SÖZ	Siyaset Bilimi	EA
Coğrafya Öğretmenliği	SÖZ	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bil.Öğr.	SÖZ	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İliş.	EA
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları	SÖZ	İşitme Engelliler Öğretmenliği	SÖZ	Sosyal Antropoloji	SÖZ
Çalışma Ekonomisi ve End. İliş.	EA	İşletme	EA	Sosyal Bilimler Öğretmenliği	SÖZ
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	SÖZ	İşletme-İktisat	EA	Sosyal Hizmetler	SÖZ
Dokümantasyon ve Enformasyon	SÖZ	Klasik Arkeoloji	SÖZ	Sosyoloji	EA
Eğitim İletişimi ve Planlaması	SÖZ	Kütüphanecilik	SÖZ	Sümeroloji	SÖZ
Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri	SÖZ	Medya ve İletişim Sistemleri	SÖZ	Tarih	SÖZ
Etnoloji	SÖZ	Okul Öncesi Öğretmenliği	EA	Tarih Öğretmenliği	SÖZ
Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi	SÖZ	Prehistorya	SÖZ	Televizyon Gazeteciliği	SÖZ
Felsefe	EA	Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi	SÖZ	Türk Dili ve Edebiyatı	SÖZ
Felsefe Grubu Öğretmenliği	EA	Psikoloji	EA	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.	SÖZ
Gazetecilik	SÖZ	Radio, Televizyon ve Sinema	SÖZ	Türk Halkbilimi	SÖZ
Görme Engelliler Öğretmenliği	SÖZ	Radio-TV-Sinema	SÖZ	Türkçe Öğretmenliği	SÖZ
Halkbilimi (Folklor)	SÖZ	Radio-TV-Sinema ve Görsel Sanatlar	SÖZ	Uluslararası İlişkiler	EA
Halkla İlişkiler	SÖZ	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	SÖZ	Zihin Engelliler Öğretmenliği	SÖZ
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	SÖZ	Reklamcılık	SÖZ		

Lise, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Özel Lise, Anadolu Lisesi, Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Lise, Askeri Lise, Akşam Lisesi, Özel Akşam Lisesi, Çok Programlı Lise adlı ortaöğretim kurumlarının "Türkçe-Matematik" Alan/Kol/Bölümleri mezunları aşağıdaki lisans programlarına yerleştirilirken ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları 0,5 ile çarpılacaktır.

Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü
Aktüarya	EA	Kamu Yönetimi	EA	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	EA
Anaokulu Öğretmenliği	EA	Konaklama İşletmeciliği	EA	Siyaset Bilimi ve Uluslararası İliş.	EA
Bankacılık	EA	Maliye	EA	Sosyoloji	EA
Bankacılık ve Finans	EA	Matematik	SAY	Turizm İşletmeciliği	EA
Bilim Tarihi	EA	Matematik Öğretmenliği	SAY	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	EA
Çalışma Ekonomisi ve End. İliş.	EA	Muhasebe	EA	Turizm ve Otel İşletmeciliği	EA
Denizcilik İşletmeleri Yönetimi	EA	Okul Öncesi Öğretmenliği	EA	Turizmde Bilgisayar Teknolojisi	EA
Ekonometri	EA	Psikoloji	EA	Turizmde Büro Yönetimi	EA
Ekonomi	EA	Sağlık Eğitimi	EA	Türk Dili ve Edebiyatı	SÖZ
Enformatik	EA	Sağlık İdaresi	EA	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.	SÖZ
Ev Ekonomisi	EA	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	EA	Türkçe Öğretmenliği	SÖZ
Felsefe	EA	Sağlık Yönetimi	EA	Uluslararası Finans	EA
Felsefe Grubu Öğretmenliği	EA	Sermaye Piyasası	EA	Uluslararası İlişkiler	EA
Hukuk	EA	Seyahat İşletmeciliği	EA	Uluslararası Ticaret	EA
İktisat	EA	Sigortacılık	EA	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	EA
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	SAY	Sınıf Öğretmenliği	EA	Yönetim Bilişim Sistemleri	EA
İşletme	EA	Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği	EA		
İşletme-İktisat	EA	Siyaset Bilimi	EA		

TABLO-3'ün Devamı

Lise, Yabancı Dil Ağırlıklı Lise, Özel Lise, Anadolu Lisesi, Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Lise, Fen Lisesi, Özel Fen Lisesi, Askeri Lise, Akşam Lisesi, Özel Akşam Lisesi, Çok Programlı Lise adlı ortaöğretim kurumlarının "Fen, Fen Bilimleri, Klasik Fen, Matematik, Tabii Bilimler" Alan/Kol/Bölümleri mezunları aşağıdaki lisans programlarına yerleştirilirken ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları 0,5 ile çarpılacaktır.					
Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü	Yükseköğretim Programları	ÖSS Puan Türü
Ağaç İşleri Endüstri Müh.	SAY	Fizik	SAY	Matematik Mühendisliği	SAY
Anaokulu Öğretmenliği	EA	Fizik Antropoloji	SAY	Matematik Öğretmenliği	SAY
Astronomi ve Uzay Bilimleri	SAY	Fizik Mühendisliği	SAY	Matematik-Bilgisayar	SAY
Balıkçılık Teknolojisi Müh.	SAY	Fizik Öğretmenliği	SAY	Matematik-Bilgisayar Programcılığı	SAY
Beslenme ve Diyetetik	SAY	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	SAY	Metaller Mühendisliği	SAY
Bilgisayar Bilimleri Müh.	SAY	Gemi İnşaatı Mühendisliği	SAY	Metaller ve Malzeme Müh.	SAY
Bilgisayar Mühendisliği	SAY	Gemi Makineleri İşletme Müh.	SAY	Meteoroloji Mühendisliği	SAY
Bilgisayar Öğretmenliği	SAY	Gıda Mühendisliği	SAY	Mimarlık	SAY
Bilgisayar Sistemleri Öğr.	SAY	Güverte	SAY	Moleküler Biyoloji ve Genetik	SAY
Bilgisayar ve Enformatik Müh.	SAY	Havacılık Elektrik ve Elektronik	SAY	Nükleer Enerji Müh.	SAY
Bilgisayar ve Kontrol Öğr.	SAY	Havacılık Mühendisliği	SAY	Okul Öncesi Öğretmenliği	EA
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğr.	SAY	Hayvansal Üretim	SAY	Orman Endüstrisi Müh.	SAY
Bitkisel Üretim	SAY	Hemşirelik	SAY	Orman Mühendisliği	SAY
Biyokimya	SAY	Hidrojeoloji Mühendisliği	SAY	Paleoantropoloji	SAY
Biyoloji	SAY	İlköğretim Matematik Öğr.	SAY	Petrol ve Doğalgaz Müh.	SAY
Biyoloji Öğretmenliği	SAY	İnşaat Mühendisliği	SAY	Peyzaj Mimarlığı	SAY
Çevre Mühendisliği	SAY	İstatistik	SAY	Sağlık Memurluğu	SAY
Deniz Teknolojisi Müh.	SAY	İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri	SAY	Seramik Mühendisliği	SAY
Deniz Ulaştırma İşletme Müh.	SAY	İktisat	EA	Sınıf Öğretmenliği	EA
Deri Teknolojisi	SAY	İşletme	EA	Sistem Mühendisliği	SAY
Diş Hekimliği	SAY	İşletme-İktisat	EA	Su Ürünleri	SAY
Ebelik	SAY	İşletme Mühendisliği	SAY	Şehir ve Bölge Planlama	SAY
Eczacılık	SAY	Jeodezi ve Fotogrametri Müh.	SAY	Tarım Teknolojisi	SAY
Ekonometri	EA	Jeofizik Mühendisliği	SAY	Tekstil Mühendisliği	SAY
Elektrik Mühendisliği	SAY	Jeoloji Mühendisliği	SAY	Tıbbi Biyolojik Bilimler	SAY
Elektrik-Elektronik Müh.	SAY	Kimya	SAY	Tıp	SAY
Elektronik Mühendisliği	SAY	Kimya Mühendisliği	SAY	Tütün Ekspertiği	SAY
Elektronik ve Haberleşme Müh.	SAY	Kimya Öğretmenliği	SAY	Uçak Gövde Bakım	SAY
Endüstri Mühendisliği	SAY	Kontrol ve Bilgisayar Müh.	SAY	Uçak Motor Bakım	SAY
Endüstri Ürünleri Tasarımı	SAY	Maden Mühendisliği	SAY	Uçak Mühendisliği	SAY
Felsefe	EA	Makine Mühendisliği	SAY	Uzay Mühendisliği	SAY
Fen Bilgisi Öğretmenliği	SAY	Matematik	SAY	Veteriner	SAY

Kaynak:

ÖSYM, 1999-ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara, ÖSYM, s.28-29. (Yükseköğretim Genel Kurulunun 30.7.1998 tarih ve 98.9.90 sayılı kararı ve Yükseköğretim Yürütme Kurulunun 7.10.1998 tarih ve 98.38.2545 sayılı kararı ile kabul edilmiştir).